

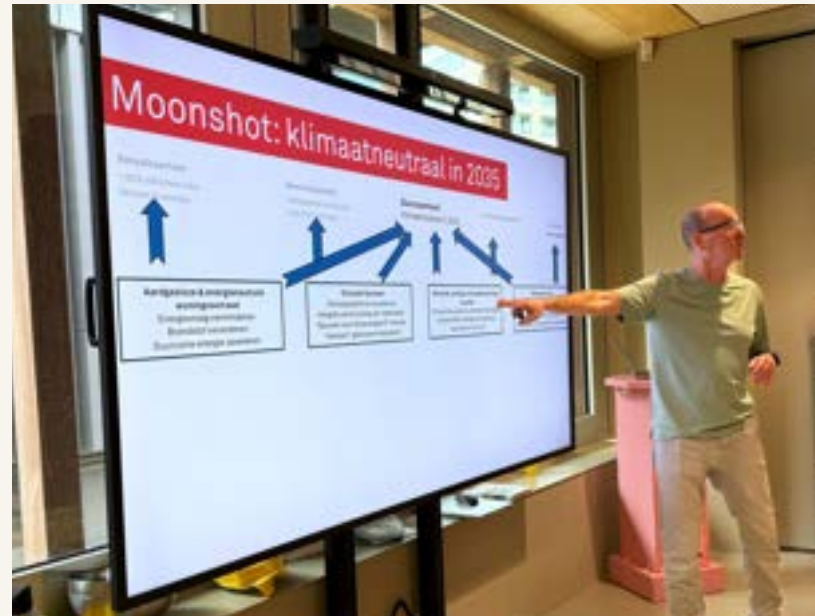

Cirkelstad Eindhoven

Casus Carrousel: Circulaire innovaties

Verslag partnerbijeenkomst 7 juli 2026

Sfeerimpressie

Facts & Figures

Locatie: kantoor Stichting Trudo
(Philitleaan 308, Eindhoven)

+/- 30 deelnemers

7 juli 2026

Programma

13:00 Opening

13:15 Casus Carrousel & in gesprek

13:15-13:35 Renovatie in Vlokhoven & in gesprek over HNN

door Anna van den Dijssel (Knaapen)

13:35-13:55 Optoppen & transformatie Glasgebouw

door Joost Verbeek & Hugo Kooymans (en en architecten)

13:55-14:10 Pauze

14:10-14:30 Natuurlijk houtbouw in Sporthal Lincolnpark

door Maron Vondeling (Lichtstad Architecten)

14:30-14:50 Growing Garden Cyclamenstraat

door Rick Heijstee (gemeente Eindhoven) en Martin Buijtels (The Dutch Wave)

14:50-15:10 Lessen uit circulaire bouwprojecten, inclusief eerste analyse

door Marcel van Dooremalen (Trudo)

15:10-15:20 Reflectie, evaluatie & vervolg

15:20 Borrel

16:15 Einde

Samenvatting

Casus 1: Renovatie in Vlokhoven & in gesprek over HNN

door Anna van den Dijssel (Knaapen)

Casus-omschrijving

- Renovatie van 44 woningen in de Eindhovense wijk Vlokhoven. De bestaande woningen worden toekomstbestendig gemaakt door onder andere isolatie van daken en gevels met biobased materialen.
- Naast de technische verduurzaming ligt de focus op het versterken van de leefomgeving: het behouden en verbeteren van groen, biodiversiteit en de kwaliteit van de wijk.
- Vanuit deze casus werd het gesprek gevoerd over *Het Nieuwe Normaal*: hoe maken we duurzame keuzes structureel onderdeel van renovatie- en gebiedsontwikkeling?

Dilemma's

- Welke duurzame ingrepen kunnen worden toegepast zonder dat renovatie duurder wordt dan sloop-nieuwbouw?
- Hoe zorgen we dat de waarde van groen en biodiversiteit wordt meegenomen en niet als eerste wordt geschrapt wanneer budgetten onder druk staan?
- Hoe maken we de impact van bewuste keuzes (of juist het niet uitvoeren van maatregelen) inzichtelijk?
- Hoe voorkomen we dat duurzame oplossingen die moeilijk meetbaar zijn onvoldoende worden gewaardeerd?

Inzichten

- De waarde van groen en biodiversiteit laat zich niet altijd eenvoudig meten. Naast cijfers en indicatoren is ook vertrouwen, ambitie en lef nodig om deze waarden daadwerkelijk mee te nemen in projecten.
- Een belangrijke les is om groen en leefbaarheid niet als “extra” onderdeel te zien, maar om het eigen budget te geven. Door dit vanaf het begin te borgen, wordt voorkomen dat deze onderdelen later verdwijnen.
- Samenwerking met en draagvlak bij woningcorporaties, gemeenten en andere betrokken partijen is essentieel om bredere waarden (bijv. waarde van groen, sociale cohesie) dan alleen vastgoed mee te nemen in besluitvorming.
- Instrumenten zoals MPG en *Het Nieuwe Normaal* helpen om projecten beter vergelijkbaar te maken, maar deze tools helpen nog niet in de uitdaging om de balans tussen kosten, milieu-impact en maatschappelijke waarde te vinden.
- Niet alles hoeft meetbaar te zijn om waardevol te zijn: sommige keuzes moeten vooral merkbaar worden in de kwaliteit van de leefomgeving.

Casus 2: Optoppen & transformatie Glasgebouw

door Joost Verbeek & Hugo Kooymans (en en architecten)

Casus-omschrijving

- Transformatie en optopping van het Glasgebouw op Strijp-S in Eindhoven. Het voormalige Philips-gebouw krijgt een nieuwe functie als collectieve woonomgeving met circa 180 woningen, gedeelde voorzieningen en ruimte voor ontmoeting.
- Het project transformeert een voormalig industrieel gebouw naar een nieuwe vorm van stedelijk wonen, waarbij de karakteristieke identiteit van het gebouw behouden blijft.
- Vanuit het project is een uitgebreide CO₂-berekening gemaakt en deze is vergeleken met de Paris Proof-methode. Hieruit bleek dat de totale uitstoot ongeveer twee keer hoger ligt dan de Paris Proof-grenswaarde.

Dilemma's

- Hoe verhoudt de monumentale waarde van een bestaand gebouw zich tot de ambitie om Paris Proof te bouwen?
- Hoe kunnen we materialen die uit het gebouw worden verwijderd meenemen in de berekeningen?

Inzichten & key takeaways

- De CO₂-berekening maakte inzichtelijk dat zelfs bij hergebruik en transformatie de milieuprestatie niet automatisch binnen de Paris Proof-grenzen valt. Het vroegtijdig inzichtelijk maken van impact helpt om gerichter keuzes te maken.
- Houtbouw werd onderzocht als alternatief, maar bleek financieel niet haalbaar binnen dit project.
- Er ontstond een discussie over de balans tussen verschillende waarden: niet alleen CO₂-reductie is belangrijk, maar ook de cultuurhistorische waarde en het behoud van bestaande gebouwen.
- Door inzicht te krijgen in de grootste impactposten kan gerichter worden gestuurd. Niet iedere materiaalkeuze heeft dezelfde invloed op de totale footprint.
- Een belangrijke les is dat berekeningen relatief eenvoudig en snel kunnen worden uitgevoerd en daarmee waardevolle inzichten geven tijdens het ontwerpproces.

Samenvatting

Casus 3: Natuurlijk houtbouw in Sporthal Lincolnpark door Maron Vondeling (Lichtstad Architecten)

Casus-omschrijving

- Ontwikkeling van Sporthal Lincolnpark in Hoofddorp: een energiepositieve, vrijwel volledig houten sporthal die fungeert als ontmoetingsplek voor de nieuwe wijk Lincolnpark.
- De sporthal is ontworpen als een uitnodigend en toegankelijk gebouw waarin sport, ontmoeting en welzijn samenkomen. Transparantie, daglicht en zicht op groen spelen hierin een belangrijke rol.
- Het project laat zien hoe houtbouw, circulariteit en een gezond binnenklimaat kunnen worden gecombineerd zonder concessies te doen aan functionaliteit of uitstraling. De sporthal behaalt een MPG van 0,69.

Inzichten & key takeaways

- Het realiseren van hoge duurzaamheidsambities vraagt om een continue afweging tussen kosten (financieel), eigen ambities voor duurzaamheid, maatschappelijke meerwaarde en technische mogelijkheden.
- Voor de keuze voor houtbouw was geen extra budget beschikbaar; samenwerking en slimme ontwerpkeuzes maakten de ambities haalbaar.
- De vroege betrokkenheid van de aannemer hielp bij het oplossen van ontwerpvaardigheden en het vinden van uitvoerbare oplossingen.
- Een opvallende innovatie binnen het project is de toepassing van een houten begane-grondvloer in een recreatiegebouw.

Casus 4: Growing Garden Cyclamenstraat door Rick Heijstee (gemeente Eindhoven) en Martin Buijtsels (The Dutch Wave)

Casus-omschrijving

- Transformatie van een historisch pand in Eindhoven-Zuid naar een woonlocatie voor (voormalig) dak- en thuislozen.
- De uitbreiding is volledig biobased ontworpen en sluit aan op het bestaande gebouw vanuit het concept van de *Growing Garden*: een ontwerp waarin groen en architectuur met elkaar verweven zijn.
- De groene gevel en natuurlijke materialen zorgen voor een harmonieus samenspel tussen het historische gebouw en de nieuwe uitbreiding, waarbij natuur als verbindend element centraal staat.

Inzichten & key takeaways

- De rol van de opdrachtgever bleek een belangrijke succesfactor. Door kritisch te blijven op de ontwerp kwaliteit en actief uit te dagen, kon meer uit het project worden gehaald dan aanvankelijk mogelijk leek.
- Creativiteit ontstaat wanneer er ruimte is om eerst vanuit ambitie te ontwerpen, zonder dat het beschikbare budget direct leidend is. De financiële doorrekening volgde daarom pas aan het einde van het creatieve proces. Tussendoor werd er wel meegekeken op de financiën.
- Hoewel de aannemer pas laat betrokken was, werd benadrukt dat vroegtijdige betrokkenheid niet per definitie de sleutel tot succes is. Minstens zo belangrijk zijn vertrouwen, eigenaarschap en de bereidheid om verantwoordelijkheid te nemen binnen het projectteam.
- Een terugkerend inzicht was het belang van durven loslaten en samenwerken vanuit gedeeld eigenaarschap.
- Uiteindelijk staat niet het gebouw centraal, maar de maatschappelijke impact ervan: het project is geslaagd wanneer de toekomstige bewoners een prettige, veilige en betekenisvolle woonplek krijgen.

Casus 5: Lessen uit circulaire bouwprojecten door Marcel van Dooremalen (Trudo)

Casus-omschrijving

- Er is een eerste analyse opgesteld waarbij verschillende projecten zijn vergeleken op basis van CO₂-uitstoot per BVO m². Hiermee werd inzichtelijk welke projecten CO₂ uitstoten en welke mogelijk CO₂ opslaan.
- Uit de analyse bleek dat slechts één van de vijf onderzochte projecten CO₂ opsloeg.

Vragen & discussiepunten

- Wanneer kan een project daadwerkelijk als circulair worden bestempeld?
- Welke rol hebben woningcorporaties in het stimuleren van innovatie binnen de bouwsector?

Inzichten & key takeaways

- Het uitvoeren van analyses helpt om projecten beter te vergelijken en maakt inzichtelijk waar de grootste kansen voor verduurzaming liggen.
- De analyses worden ingezet als hulpmiddel voor toekomstige woningbouwprojecten.
- Woningcorporaties kunnen als opdrachtgever sturen op ambitie door duidelijke eisen en verwachtingen mee te geven. Innovatie moet vervolgens samen met de bouwsector worden ontwikkeld.
- Een belangrijke boodschap was dat verandering vraagt om ambitie en durf: door hogere eisen te stellen en door te vragen ontstaat ruimte voor nieuwe oplossingen en innovatie.

Reflectie van deelnemers

- Interessant middag met veel verschillend casussen.
- Voor een volgende keer meer behoefte aan ruimte voor gezamenlijke reflectie, verdieping en vergelijking tussen de verschillende casussen op basis van dezelfde meetmethodes.
- Idee voor een nieuwe vorm: praktijklessen uitwisselen via workshops, 2 minuten-pitches of een markt met verschillende projecttafels.
- Idee: gebruikers van circulaire en biobased gebouwen een podium geven om de daadwerkelijke impact op bewoners en gebruikers zichtbaar te maken.
- Behoeftte aan ontwikkelen van uniforme manier van uitvragen vanuit woningcorporaties.

“Erg fijn om onze ervaringen te kunnen delen en waardevolle input te krijgen.”

“Het was een leuk en vermakelijk programma, maar echt nieuwe zaken die ik morgen kan toepassen waren er weinig.”

“Fijn om de dilemma's te bespreken en hoe andere partijen met groen omgaan.”

“Kennisdelen is de toekomst.”

Jaarkalender 2026

Cirkelstad Eindhoven:

Datum	Wat?	Waar?
Ma 19 oktober	Cirkelstad Eindhoven bijeenkomst #3 DDW	N.T.B. (Eindhoven)

Cirkelstad landelijk / andere interessante events:

Datum	Wat?	Waar?
7 oktober 13:00 - 17:30	HNN-Trainingsmiddag (gratis voor partners, meerdere aanmeldingen per organisatie mogelijk)	Space to Create, Stationsplein 90, Utrecht Meld je aan via: www.cirkelstad.nl/events/hnn-trainingsmiddag-oktober-2026/
17 – 25 oktober	Dutch Design Week 2026	Eindhoven
25 november 9:00 – 17:00	Jaarcongres Toekomstbestendig Bouwen 2026	Lelystad www.toekomstbestendigbouwen.nl/